

Plan for samlingsutvikling 2023- 2025

Vest-Agder-museet IKS (VAM) består av 11 lokasjoner/besøksteder. Det er samlinger ved de fleste, men ikke alle avdelinger. Vest-Agder-museets avdelinger er blitt konsoliderte over en lengre periode, og de ulike avdelingene har noe ulike konsolideringsavtaler med tanke på VAMs råderett over samlingen. I de fleste avdelingene så ligger eierskapet til nyervervede gjenstander (etter konsolideringen) hos VAM. Eierskap til gjenstander fra før konsolidering ligger hos eierstiftelser og kommuner. I dette dokumentet sees samlingene fra de ulike avdelingene under ett, og kalles for samlingen.

Samlingen i dag

Samlingen bærer preg av å være dannet geografisk. I noen av avdelingene er samlingen mer tematiske enn geografiske. Samlingen fremstår allikevel som noe tilfeldige i mangel på plan for innsamling og at den stort sett har blitt til ved passiv innsamling. Blant de eldste inntakene er det gjerne gjenstander som verken tematisk eller geografisk hører hjemme i VAMs avdelinger. Tidligere inntak preges av at ansvarlige har tatt i mot «alt» i stedet for å velge ut gjenstander som hører til innenfor avdelingens tema og geografi. Etter konsolidering har planverk og økt bevissthet rundt samlingsforvaltning gradvis endret samlingene noe.

For å kunne utvikle samlingene er det behov for å vite hva samlingen består av i dag. Det er dessverre ikke oversikt over samlingene, men målrettet arbeid med registrering i flere år har gitt resultater og en større oversikt enn tidligere. Det er allikevel anslått at rundt 10 000 av VAMs gjenstander ikke er registrert i noen form, verken digitalt eller på katalogkort. En del av disse har kjent proveniens i form av inntaksnummer.

VAM rapporterer på et samlet antall gjenstander på 59476 og 212863 foto for 2023, men tallene er delvis basert på antagelser.

Pr. 1.1.2023 er

Ikke registrert	Antatt ca 10 000
Registrert på katalogkort	27 000
Registrert i Primus/Fotostation	30714/20429
Tilgjengelig på Digitalt museum/Agderbilder	10630/16000

Koordinert samlingsforvaltning innad i VAM

Innad i Vest-Agder-museet er det i dag en koordinert samlingsforvaltning i at VAM har inntakskomite og avhendingskomite som er involvert i disse prosessene ved alle avdelingene. VAM har også en gruppe for samlingsforvaltning som består av leder for samlingsforvaltning, to samlingsforvaltere, registrator og teknisk konservator, i tillegg til ansvarlige konservatorer ved avdelingene (Registrator og en samlingsforvalter er ansatt på prosjekt til våren 2024). Denne gruppen jobber på tvers av avdelingene og bistår både med rådgivning og samlingsforvaltningsarbeid på avdelingene. Dette bidrar til et mer helhetlig arbeid med samlingsforvaltning.

Ansvarlig for samlingen på avdelingene har tilgang til Primus for egen samling, men har også tilgang til alle avdelingene i VAM. Dette skaper bedre oversikt over hele VAM sin samling og gjør samlingsarbeidet mer oversiktlig for alle som jobber i VAM.

Samlingsutvikling

I Stortingsmelding 23 «Musea i samfunnet: tillit, ting, tid» legges det noen føringer for hvordan museumssamlingene burde utvikle seg. «Regjeringa ynskjer ein museumssektor som på best mogeleg fagleg grunnlag er offensivt retta mot omgjevnadane, profesjonell i arbeidsformer og faglege prioriteringar og søkjande i spørsmålsstillingar og innfallsvinklar.»

Her nevnes også helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse.

I planperioden skal VAM jobbe med aktiv og helhetlig samlingsutvikling. Det vil si at museet tar en mer aktiv rolle i både hva som samles inn og hva som skal avhendes, enn tidligere. Å være mer aktive kan både være at museet aktivt samler inn gjenstander, men også at museet er restriktive i sine inntak.

Samlingsutviklingen skal skje i tråd med strategisk plan og samlingsforvaltningsplan.

Samlingsutvikling i VAM

VAM skal arbeide for å ha en godt bevart, godt dokumentert samling, som er digitalt tilgjengelig.

En helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse vil si at VAM må jobbe mer med hva som tas inn til museet og hva som tas ut av samlingen. VAM skal arbeide mot en mer bærekraftig samlingsforvaltning, hvor samlingen er av en slik størrelse at VAM har ressurser til å sørge for trygg ivaretagelse. VAM skal målrettet arbeide mot at samlingen er tilstrekkelig registrert.

Inntak

VAM skal unngå at gjenstander og foto kommer inn i samlingene som følge av passiv, ikke planlagt innsamling. Alle inntak skal vurderes ut fra denne plan og plan for samlingsforvaltning. Alle inntak skal vurderes av inntakskomiteen.

Nye inntak må begrenses, slik at det blir ressurser til å jobbe med etterslep etter mange år med store inntak. Registrering av eldre inntak må prioriteres, samtidig som nye inntak bør registreres kort tid etter aksesjonering for å unngå mer etterslep.

VAM skal i planperioden i større grad enn tidligere jobbe med aktiv innsamling for å komplettere samlingen, og for å i større grad ha en samling som gjenspeiler VAMs strategiske plan.

Herunder:

- Avdelingenes lokalhistorie, tema og geografi. At samlingen består av gjenstander som historisk, geografisk eller tematisk hører hjemme der.
- Militærhistorie med fokus på 2. verdenskrig og kald krig
- Maritim historie med fokus på klassiske plastbåter

Med denne overordnede strategiske planen som grunnstein så skal det også fokuseres på:

- Gjenstander fra nyere tid, det vil si etter 1970.
- Inntak med kjent historikk. Dette er spesielt viktig i inntak av nyere materiale hvor mye er masseprodusert. Her vil god historikk veie opp for at andre museer har lignende gjenstander.
- Inntakene skal i større grad gjenspeile samfunnet. Det vil si at inntak skal vise mangfold, representere flere grupper i samfunnet, fra flere kulturer og samfunnslag. LHBTIQ+, innvandrere, mennesker med nedsatt funksjonsevne og subkulturer er underrepresentert i samlingen.
- Arbeidet med aktiv innsamling av nåtidens materiell kultur skal fortsette.

Avhending

For å ha en bærekraftig samlingsforvaltning og samlingsutvikling anerkjenner VAM at det er nødvendig med avhending av gjenstander i samlingen. Det er utarbeidet en ny avhendingsrutine og nedsatt en avhendingskomite som skal bistå avdelingene i dette arbeidet. Det er viktig at avdelingene bruker den nye rutinen og prioriterer å også avhende gjenstander som av ulike grunner bør fjernes fra samlingen. Samlingsforvaltningsgruppen skal bidra til at avdelingene opplever trygghet i å fatte beslutning om avhending. Det er gjerne ressursbruk (tid) og beslutningsvegring som har ført til at avhending har foregått i svært liten grad.

I planperioden er det ikke planlagt revisjon av samlingen. Arbeidet med samlingsforvaltning i planperioden er preget av flytteprosessen mellom magasiner, og aktiv avhending vil skje som en del av denne prosessen.¹

All avhending skal følge gjeldende rutine hvor en helhetlig vurdering gjøres. Gjenstander som faller under følgende kriterier bør prioriteres å avhendes.

- Helsefarlige gjenstander, gjenstander som er farlige for sine omgivelser og/eller ansatte
- Gjenstander med manglende proveniens hvor relevans for samlingen heller ikke er til stede
- Fullstendig ødelagte gjenstander hvor konservering ikke lar seg gjøre, eller i et helhetsperspektiv ikke vil være fornuftig å konservere/restaurere
- Gjenstander med proveniens som faller utenfor geografisk eller tematisk plan. Disse skal avhendes til museum eller andre relevante institusjoner.

Koordinert samlingsutvikling

VAM skal fortsette arbeidet med å digitalt tilgjengeliggjøre gjenstander og foto slik at andre museer og institusjoner kan se hva samlingen inneholder. På samme måte skal Digitalt museum brukes aktivt i inntakssituasjoner i VAM for å se om lignende gjenstander finnes ved andre museer. Det er ønskelig å unngå at VAM samler på gjenstander som andre museer har tilsvarende utgaver av (om ikke proveniens utmerker seg). Kontakt med andre museer, spesielt i geografisk nærhet, skal også brukes for å sende videre inntak til andre, hvor inntaket faller utenfor VAMs planer.

¹ Ved neste revidering av planen bør det tas stilling til om det er anledning og ressurser til revidering av deler av samlingen.